

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2016. gada 14. aprīlī Nr. 1-6/3
Uz 08.03.2016. Nr.1-04/64-pav

**Latvijas Republikas Satversmes tiesas
tiesnesei Sanitai Osipovai**
Jura Alunāna ielā 1
Rīgā, LV-1010

Par viedokli lietā Nr. 2015-23-01

Tiesībsarga birojā ir saņemts Latvijas Republikas Satversmes tiesas (turpmāk – Satversmes tiesa) tiesnese Sanitas Osipovas 2016. gada 8. marta lēmums, ar kuru Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – tiesībsargs) atzīts par pieaicināto personu lietā Nr. 2015-23-01 „Par likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 12. punkta trešās daļas otrā teikuma, ciktāl tas noteic gadījumus, kad izdienas pensijas vietā piešķiramo vecuma pensiju var noteikt mazāku par izdienas pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas brīdim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 109. pantam (turpmāk – lieta Nr. 2015-23-01). Lieta Nr. 2015-23-01 ierosināta uz Administratīvās rajona tiesas pieteikuma Nr. 182/2015 (turpmāk – pieteikums) pamata. Ar minēto lēmumu tiesībsargs uzaicināts rakstveidā izteikt viedokli par jautājumiem, kuriem pēc tā ieskata varētu būt nozīme minētajā lietā Nr. 2015-23-01.

Izvērtējot lēmumam pievienoto pieteikumu un Latvijas Republikas Saeimas (turpmāk – Saeima) 2016. gada 29. februāra atbildes rakstu Nr. 612.1-7-12/16 (turpmāk – atbildes raksts), tiesībsargs sniedz šādu viedokli.

Likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 12. punkta trešā daļa noteic, ka personām, kurām izdienas pensija piešķirta saskaņā ar nolikumu “Par izdienas pensijām” un nolikumu “Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)” un kuras šā likuma 11. panta pirmajā daļā noteikto vecumu sasniegušas pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas, izdienas pensijas vietā piešķirama vecuma pensija. Tā nedrīkst būt mazāka par izdienas pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas brīdim, izņemot gadījumus, kad tiesības uz vecuma pensiju tiek iegūtas tikai sakarā ar starptautisko līgumu sociālās drošības jomā vai regulas Nr. 883/2004 piemērošanu, vai gadījumu, kad apdrošināšanas stāžs, par kuru aprēķināta vecuma pensija, ir mazāks par apdrošināšanas stāžu, par kuru aprēķināta izdienas pensija.

Pieteikuma iesniedzēja – Administratīvā rajona tiesa – uzskata, ka likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 12. punkta trešās daļas otrais teikums, ciktāl tas noteic gadījumus, kad izdienas pensijas vietā piešķiramo vecuma pensiju var noteikt mazāku par izdienas pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas brīdim (turpmāk arī apstrīdētā norma), paredz atšķirīgu attieksmi pret personām atkarībā no laika, kad izdienas pensija piešķirta. Šādai atšķirīgai attieksmei, pieteikuma iesniedzējas ieskatā, nav legītīma mērķa un tādēļ tā nav attaisnojama.

Savukārt Saeima atbildes rakstā norāda, ka Saeimas Sociālo un darba lietu komisija ir izstrādājusi un iesniegusi Saeimā likumprojektu Nr. 507/Lp12 “Grozījumi likumā “Par valsts pensijām””. Likums “Grozījumi likumā “Par valsts pensijām”” Saeimā pieņemts 2016. gada 10. martā un 2016. gada 22. martā izsludināts Latvijas Republikas Oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”. Minētais likums spēkā stājas 2016. gada 1. jūnijā.

Likums "Grozījumi likumā "Par valsts pensijām"" citastarp paredz izslēgt no likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 12. punkta trešo daļu un papildināt pārejas noteikumus ar 12.¹ punktu šādā redakcijā:

"12.¹ Personām, kurām izdienas pensija piešķirta saskaņā ar nolikumu "Par izdienas pensijām" vai nolikumu "Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)" un kuras šā likuma 11. panta pirmajā daļā, ievērojot šā likuma pārejas noteikumu 8.¹ punktu, noteikto vecumu sasniegušas pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas, piešķirama vecuma pensija, ievērojot šādus nosacījumus:

1) saskaņā ar nolikumu "Par izdienas pensijām" piešķirtās izdienas pensijas vietā piešķirtā vecuma pensija nedrīkst būt mazāka par izdienas pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas dienai, izņemot gadījumu, kad tiesības uz vecuma pensiju tiek iegūtas tikai sakarā ar starptautisko līgumu sociālās drošības jomā vai regulas Nr. 883/2004 piemērošanu, vai gadījumu, kad apdrošināšanas stāžs, par kuru aprēķināta vecuma pensija, ir mazāks par apdrošināšanas stāžu, par kuru aprēķināta izdienas pensija;

2) saskaņā ar nolikumu "Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)" piešķirtās izdienas pensijas vietā piešķirtai vecuma pensijai nosaka piemaksu, ja vecuma pensija ir mazāka par izdienas pensiju. Piemaksu aprēķina kā starpību starp piešķirtās izdienas pensijas un vecuma pensijas apmēru, piemērojot šā likuma 26. panta nosacījumus piešķirtajam izdienas pensijas un vecuma pensijas apmēram. Personām, kurām laika periodā no 2012. gada 1. janvāra līdz 2016. gada 31. maijam saskaņā ar nolikumu "Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)" piešķirtās izdienas pensijas vietā piešķirtā vecuma pensija ir mazāka par izdienas pensiju, nosaka šajā apakšpunktā minēto piemaksu no vecuma pensijas piešķiršanas dienas, ja ir spēkā lēmums par vecuma pensijas piešķiršanu.

Šā punkta 2. apakšpunktā minēto piemaksu līdz 2016. gada 31. decembrim izmaksā no valsts pensiju speciālā budžeta, bet no 2017. gada 1. janvāra - no valsts pamatbudžeta līdzekļiem, kas Labklājības ministrijai saskaņā ar gadskārtējā valsts budžeta likuma aproprāciju piešķirti 2017. gadā un turpmākajos gados."

Tiesībsargs piekrīt Saeimas izteiktajam viedoklim, ka grozījumi likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumos novērsīs pieteikuma iesniedzējas norādītos normatīvā regulējuma trūkumus, kas varētu liecināt par tā neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Turklāt minētā likuma pārejas noteikumos iekļautā pārejas noteikumu 12.¹ punkta ceturtā rindkopa paredz šā punkta normām atpakaļejošu spēku, tādējādi tiks novērsta atšķirīgā attieksme arī pret personām, kurām periodā no 2012. gada 1. janvāra līdz 2016. gada 31. maijam izdienas pensijas vietā piešķirta vecuma pensija, kas ir mazāka par izdienas pensiju.

Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai ar Satversmes tiesas lēmumu, ja apstrīdētā tiesību norma (akts) ir zaudējusi spēku. Lai gan apstrīdētā norma šobrīd vēl ir spēkā, tiesībsarga ieskatā, nav lietderīgi turpināt lietas Nr.2015-23-01 izskatīšanu, jo iespējamais pārkāpums tiks novērsts saprātīgi paredzamā termiņā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesībsargs, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, lūdz izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2015-23-01 „Par likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 12. punkta trešās daļas otrā teikuma, ciktāl tas noteic gadījumus, kad izdienas pensijas vietā piešķiramo vecuma pensiju var noteikt mazāku par izdienas pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas brīdim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 109. pantam”.

Tiesībsargs

J.Jansons